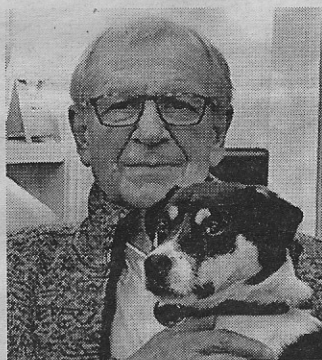

HET EEUWIGE LEVEN HANS HOUWELING 1946-2017

Revolutionair in zorg voor dementerenden

Hans Houweling

Onder ouderenarts Hans Houweling werden mensen niet langer op een stoel vastgezet. Hij maakte zich jarenlang sterk voor 'warme zorg'.

Ouderenarts Hans Houweling introduceerde het begrip 'warme zorg' voor mensen met dementie. Toen hij in de jaren zeventig de verpleeghuiswereld binnenstapte, kon hij zijn ogen niet geloven. 'Mensen in een deerniswekkende toestand – aan de stoel vastgebonden en die stoel zit ook nog aan de verwarming vast. Mensen die desolaat, angstig, verwaarloosd en ontmenselijkt waren.'

Psychogeriatrische hulp was toen nog vrijwel onbekend. Hij wilde dat veranderen. 'Warme zorg', zo omschreef hij het zelf. 'is als een verzorgende een arm om je heen slaat, je lekker instopt in bed als je daar behoefte aan hebt. Warme zorg betekent dat je nabijheidszoekend gedrag beantwoordt door huiselijkheid en geborgenheid.'

De aanzet tot dat beleid gaf Hans Houweling als arts in de jaren tachtig in het Haarlemse verpleeghuis Overspaarne, waar andere huisre-

gels gingen gelden. Het personeel ging niet in uniform gekleed, maar in burger. Mensen met dementie konden hun eigen vertrouwde meubilair meenemen en zelfs hun eigen huisdier.

Het beleid van een huiselijke woonomgeving werd in 1989 verder doorgetrokken met de bouw van het Anton Pieckhofje in de Haarlemse wijk Schalkwijk. Daar werd voor 36 mensen met dementie een eigen complex gebouwd, waar ze in zes groepjes van zes gingen wonen. Ze deden zelf het huishouden en bepaalden ook zelf de dagindeling. Het project trok wereldwijd de aandacht. Zelfs uit Japan en de VS kwamen mensen naar het Anton Pieckhofje kijken. Ook toen Houweling in verpleeghuis Polderburen in Almere ging werken werd het concept geïntroduceerd.

Hans Houweling, die 17 november aan de gevolgen van kanker overleed, werd geboren in een gereformeerd gezin van acht kinde-

ren in het Haagse Loosduinen. Zijn vader beheerde een postkantoor en zijn moeder had een sigarenzaak. Hij ging geneeskunde studeren aan de VU in Amsterdam. Hier werd hij lid van een groep van kritische 'linkse' artsen die het Medisch Comité Angola oprichtte en een groepspraktijk in de nieuwe stad Almere wilde beginnen.

Dat plan ketste af, waarna hij bij het Johannes de Deoziekenhuis en later bij het verpleeghuis Janskliniek terecht kwam. Zijn echtgenote Leny Haaring: 'Hij leerde in Engeland de gehechtheidstheorie van de psychiater John Bowlby kennen. Mensen met dementie raken de weg kwijt en zoeken gehechtheid bij een veilige moeder zoals kinderen dat doen.' Het begrip warme zorg kwam eigenlijk uit de Haarlemse omgeving, waar in die tijd warme bakkers met ambachtelijk brood gingen concurreren met fabrieksbrood.

Hij mocht het toepassen in Overspaarne, een dependance van de

Janskliniek die hij in 1980 mede opzette en waar hij medische eindverantwoordelijkheid had. Hij wees fixatie – het vastzetten van mensen met de Zweedse band, hansop en spanlaken – af. Ook was hij tegen het in die tijd veelvuldig gebruik van kalmerende medicijnen. Het kwam hem op veel kritiek te staan, ook vanuit de medische hoek.

Hij zette door met deze visie. Na zijn pensioen richtte hij met twee vrienden de stichting Warm Thuis op die kleinschalige woonvoorzieningen in de Noord-Hollandse gemeenten Oterleek en Zuidermeer inrichtte. Opnieuw volgens het principe van maximaal zes mensen per huishouden. 'Zes mensen kunnen om één tafel. Acht mensen is meteen een instelling', zei hij.

Hij had overigens toen al een behandeling voor darmkanker achter de rug. 'Deze zomer kwam het terug en toen ging het snel achteruit', aldus Leny Haaring, met v

hij twee dochters kreeg.

Peter de